

Teofaniaa edeltävä sunnuntai

Päivän epistola (2. Tim. 4: 5 – 8)

”Poikani Timoteus, pysy sinä järkevänä kaikissa tilanteissa, kestä vaivat, julista evankeliumia ja hoida virkasi tehtävät. Minut itseni uhrataan jo pian, lähtöni hetki on tullut. Olen kilpaillut hyvän kilpailun, olen juossut perille ja säilyttänyt uskon. Minua odottaa nyt vanhurskauden seppele, jonka Herra, oikeudenmukainen tuomari, on antava minulle tulemisensa päivänä, eikä vain minulle vaan kaikille, jotka hartaasti odottavat hänen ilmestymistään.”

Tekstimme on kirjeen loppupuolelta ja sisältää kehotuksia. ”Minut itseni uhrataan jo pian.” Verbi uhrata on tarkasti ”vuodattaa juomauhri”, tässä yhteydessä se tulee ymmärtää ”veren vuodattamiseksi uhriksi” eli uhraamiseksi. Erilaisissa juomauhreissa voitiin käyttää myös viiniä, vettä tai öljyä. Tällaisia juomauhreja oli sekä juutalaisilla että pakanoille.

Paavalin kuolema on lähellä. Nyt hän siirtää saamansa tehtävän evankeliumin julistamisesta Timoteukselle ja muille tuleville johtajille. Paavali näkee elämänsä olevan uhri ja hän käyttää urheiluun liittyvää sanastoa puhuessaan siitä (juossut perille, vanhurskauden seppele, vrt. olympialaisten voittajan saama seppele, vrt. myös 1. Kor. 9: 24 - 27)). Kirkon askeettiset isät käyttivät hengellisestä elämästä samanlaista urheilusanastoa kuin Paavali. Maininta vanhurskauden sepeleestä osoittaa, että Paavali odottaa myönteistä tuomiota itselleen Kristuksen tullessa toisen kerran.

Päivän evankeliumi

(Mark. 1: 1 – 8)

”Ilosanoma Jeesuksesta Kristuksesta, Jumalan Pojasta, lähti liikkeelle näin. Profeetta Jesajan kirjassa sanotaan: - Minä lähetän sanansaattajani sinun edelläsi, hän raivaa sinulle tien. Ääni huutaa autiomaassa: ”Raivatkaa Herralle tie, tasoittakaa hänelle polut!” Ja näin tapahtui. Johannes Kastaja julisti autiomaassa, että ihmisten tuli kääntyä ja ottaa kaste, jotta synnit annettaisiin heille anteeksi. Hänen luokseen tuli paljon väkeä Jerusalemissa ja joka puolelta Juudeaa. He tunnustivat syntinsä ja Johannes kastoi heidät Jordanissa. Johanneksella oli yllään kamelinkarvavaate ja vyötäisillään nahkavyö, ja hänen ruokanaan olivat heinäsiirakat ja villimehiläisten hunaja. Hän julisti ”Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi. Minä en kelpaa edes kumartumaan ja avaamaan

hänen kenkiensä nauhoja. Minä olen kastanut teidät vedellä, mutta hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä.”

Sama teksti löytyy Matteukselta (Matt. 3: 1 – 12), Luukkaalta (Luuk. 3: 1 – 18) ja Johannekselta (Joh. 1: 23 – 28).

Nyt käytössä oleva suomennos on tehty sillä tavoin, että se kätkee alleen erään tärkeän asian. Vanhemmissa käännöksissä tämä asia tuli paremmin esille. Kreikkalaisen tekstin ensimmäinen sana on ”alku”. Vastaavalla sanalla alkaa myös koko Raamattu. Sana kertoo, mihin perustuu evankeliumi eli ilosanoma: Jeesukseen Kristukseen. Se on Jeesuksen Kristuksen julkisen toiminnan alku jota Johannes Edelläkävijä valmisti. Mutta teksti itse ei tässä kohtaa paljasta, kertooko ilosanoma Jeesuksesta Kristuksesta vai onko Jeesuksen opetus tämä ilosanoma. Kirkon käsityksen mukaan ilosanoma liittyy Jeesuksen elämään kuolemaan ja ylösnousemukseen, ilosanoma kertoo meille pelastuksen mahdollisuudesta. Evankeliumi ei ole kirjallisuuden laji vaan kertomus Jeesuksen suorittamasta pelastusteosta. Ensimmäinen jae korostaa, että Jeesus on Messias (Kristus) ja Hän on Jumalan Poika.

Tämä on se kohta, jossa Vanha testamentti muuttuu Uudeksi testamentiksi. Johannes Kastaja on Vanhan testamentin viimeinen profeetta. Samalla hän on se henkilö, joka aloittaa Uudessa testamentissa evankeliumin (ilosanoman) julistamisen.

Markuksen evankeliumi kertoo useissa kohdissa, miten Jeesuksen kuulijat (myös opetuslapset) eivät ymmärrä, mistä on kyse. Evankeliumin lukija on toisessa asemassa. Jo alusta alkaen Markus kertoo, kuka Jeesus Kristus on.

Osasta varhaisimmista käsikirjoituksista puuttuu maininta ”Jumalan Pojasta”. 100 -luvun käsikirjoituksissa se on jo yleinen. Tämä asia on hyvin esillä Markuksen evankeliumissa. Se saa huipentumansa sadanpäällikön tunnustaessa: ”Tämä mies oli todellla Jumalan Poika!” (Mark. 15: 39)

Kohta ”Profeetta Jesajan kirjassa” on joissakin käsikirjoituksissa muodossa ”profeetoilla”. Todennäköisesti Markus käytti jotain Vanhan testamentin lainausten kokoelmaa. Todennäköisesti kyse on profeetta Malakiaan ja Mooseksen kirjan tekstin pohjalta laaditusta lainauksesta (vrt. Mal. 3: 1; 2. Moos. 23: 20). Lainauksen loppuosa on profeetta Jesajalta (Jes. 40: 3). Näiden lainausten avulla Markus osoittaa Johannes Kastajan olevan edelläkävijä. Jumalan lupaukset olivat toteutumassa, juutalaisten lopun ajan toiveet ovat toteutumassa. ”Minä lähetän sanansaattajani” on aikaisemmissa

suomennoksissa käännetty sanalla ”enkelini”. Kummatkin käännökset ovat mahdollisia. Varhaisessa kirkossa sana ymmärrettiin enkelinä ja Johanneksesta käytettiin tätä nimitystä, sillä hänen elämäntapansa oli enkelimäinen.

”Raivatkaa (valmistakaa) Herralle tie” on osa kuvausta, joka profeetta Jesajalla on Israelin paluusta Babyloniasta (Jes. 40: 1 – 5). Tästä kuvauksesta tuli Israelissa kuvaus Jumalan lohdutuksesta ja pelastuksesta. Markus on lainatessaan tekstiä myös hieman muuttanut sitä. ”Tasoittakaa hänelle polut!” tarkoittaa Jeesusta, alkuperäinen teksti on muodossa ”meidän Jumalallemme”. Kristillisessä käsityksessä Johannes Kastaja on ”ääni erämaassa” ja Jeesus on Herra, jolle Johannes tasoitti polut. Tämä tasoittaminen tarkoitti juutalaisten sydämien kääntymistä kohti luvattua Messiasta, Kristusta. Tämän tuli tapahtua katumuksen ja Johanneksen suorittaman kasteen kautta. Varhaisen kirkon käsityksen mukaan ”tie” tarkoitti Uutta testamenttia ja polut Vanhaa testamenttia.

Osallistuminen Johanneksen suorittamaan kastetoimitukseen osoitti henkilön halua muuttua ja Jumalan halua antaa synnit anteeksi ennen Jumalan valtakunnan tuloa. Jerusalemin ja Juudean väen tulleen laajalta alueelta. Varhainen kirkko ymmärsi tämän olevan ihmisten valmistamista Kristuksen suorittamaan kasteeseen, jolloin vasta toteutui syntien anteeksi saaminen.

Johannes Kastaja julisti autiomaassa. Tämä on paikka, jossa monet juutalaiset odottivat koittavan pelastuksen ajan. Johannes Kastajan puku muistuttaa profeetta Eliaan pukua (2. Kun. 1: 8). Markus on voinut osoittaa tällä Johanneksen olleen profeetta tai Markus esitti Johanneksen uutena Eliaana. Johanneksen ruokavalio (heinäsirkat ja villimehiläisten hunaja) on voinut korostaa enemmän rituaalista puhtautta kuin asketismia. Joskus hunaja yhdistetään myös Vanhan testamentin profeettojen opetukseen: ”Miten suloiset ovarkaan sinun sanasi! Ne maistuvat hunajaa makeammilta” (Ps. 119: 103).

”Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi.” Johannes Kastajan sanomana se voisi tarkoittaa Jumalaa ja Hänen valtakuntansa tuloa. Markuksen evankeliumissa sillä viitataan kuitenkin nimenomaan Jeesukseen, sillä Johannes valmisti tietä Jeesukselle. Johanneksen kunnioitus Jeesusta kohtaan näkyy lauseessa: ”Minä en kelpaa edes kumartumaan ja avaamaan hänen kenkiensä nauhoja”. Kenkien (sandaalien) nauhojen avaaminen kuului orjalle. Johannes katsoi olevansa alempiarvoisempi kuin orja. Jos nauhojen avaaminen halutaan ymmärtää hengellisesti, niin silloin kyse on syntien päästämisestä. Johannes ei voi avata Messiaan sandaalien nauhoja, sillä Messias on synnitön.

”Pyhällä Hengellä” on Matteuksella (Matt. 3: 11) ja Luukkaalla (Luuk. 3: 16) muodossa Pyhällä Hengellä ja tulella. Voi olla, että jossain vanhemmassa käsikirjoituksessa teksti on ollut muodossa ”tuulella ja tulella”, millä on kuvattu Jumalan valtakunnan tuloa. Tuuli viittaa kristillisessä ymmärryksessä Pyhään Henkeen. Opetuslasten saama Pyhä Henki tuli tulenlieskojen muodossa (Ap.t. 2: 2 – 4, jossa myös mainitaan ”tuulenpuuska”).